

BETON V MĚSTSKÉM PROSTŘEDÍ ■ CONCRETE IN MUNICIPALE ENVIRONMENT

Jitka Prokopičová

Dva neobvyklé příklady použití betonu – betonový hotel pro hmyz a zahradní nábytek z vláknobetonu – jsou důkazem, že beton může v městském prostředí sehrát důležitou a pozitivní roli. ■ Two unusual examples of utilization of concrete – concrete hotel for insects and garden furniture – are the evidence, how important and at the same time positive role concrete can play in the municipal environment.

travin a přístřeší. Požadavky na výživu mohou být poměrně snadno splněny. Jiné je to s úkrytem. Veřejný prostor je příliš udržován a možností pro hmyz je málo. Zvláště v zimě je to boj o přežití. Jedním z řešení je využít velkých zpevněných ploch ve veřejných prostorách, jako jsou opěrné zdi nebo oddělovací či dekorační stěny, které mohou sloužit i jako úkryt pro hmyz.

Základem je dutý betonový blok s různě velkými otvory, kudy se může hmyz dostat dovnitř, uhnízdit a přečkat přinejmenším zimu. Betonové bloky mohou být různě velké, např. 100 × 100 × 200 mm nebo 200 × 200 × 400 mm. Otvory se tvoří během odlévání betonu s použitím kolíčků ve formě a mají různé velikosti od 2 do 14 mm. Umožňují tak přístup různým druhům hmyzu. Tím, že se stěna umístí jako podpůrná zeď ve svahu, se dosáhne zároveň určitého zateplení z této strany a zvyšuje to komfort pro je-

poru procesů v přírodě a jeho image se tím nadále zlepšuje,“ říká Erik Bretveld.

Betonový hotel pro hmyz získal hlavní cenu v soutěži, kterou každoročně organizuje holandská společnost Cement en Beton Centrum s cílem podpořit inovativní projekty s použitím betonu. Poslední ročník měl téma „Beton pro přírodu“ a bylo do něj přihlášeno přes osmdesát projektů začínajících i zkušených architektů včetně mnoha studentů středních a vysokých škol. Porota ocenila na vítězném projektu zajímavý a přitom velmi jednoduchý a snadno realizovatelný nápad.

Jak snadno bude realizovatelný, se teprve uvidí. V současné době je hotový prototyp a vybráno vhodné místo pro

Obr. 1 Betonový hotel pro hmyz, a) betonový blok s otvory, b) příklad použití (vizualizace) ■ Fig. 1 Concrete hotel for insects, a) concrete block with holes, b) how to use it (visualization)

1a

Beton v městském prostředí nemusí představovat jenom výškové budovy, mosty a tunely. V drobných stavbách, které dotvářejí naše životní prostředí, může sehrát důležitou a pozitivní roli. Nečekaně může přinést trochu přírody do města nebo náš životní prostor zpříjemnit a zkrášlit. Dvě ukázky takových drobných projektů z betonu jsou toho důkazem.

BETONOVÝ HOTEL PRO HMYZ

Hotel pro hmyz? Jsme spíše zvyklí na hotely pro turisty, kterých není nikdy dost nebo naopak nadbytek – to už podle sezóny a lokality. Existují i hotely pro psy a kočky, kam mohou lidé umístit své mazlíčky v době dovolené. Nizozemský zahradní architekt Erik Bretveld ale nemá starost ani o turisty, ani o psy, nýbrž o hmyz. Vymyslel betonové přístřeší, v kterém se může zabydlet hmyz jako v nějakém hotelu.

„Hmyz je základem řetězce přirozených procesů, které zajišťují biologickou rozmanitost. Biodiversita potom ovlivňuje i kvalitu půdy, čistotu vod i stabilní klima. Když je tento řetězec někde narušen, těžko se škody napravují,“ vysvětluje autor. Situace pro včely, ale i ostatní hmyz, se v poslední době výrazně zhoršila, a to především ve městech. Hlavní příčinou je nedostatek po-

jí obyvatele. Beton se zahřívá pomalu, ale potom zase o to déle udržuje teplo a celkové mikroklima pro hmyz je tak uvnitř velmi příznivé.

Z bloků lze skládat různě velké stěny ve velkých parcích i malých zahradách nebo zákoutích. Bloky jsou vyrobeny v šedé barvě s hladkou povrchovou úpravou a ukazují, že beton je materiál s vysokou estetickou hodnotou. „Je známo, že beton je ekologický recyklovatelný materiál, ale o jeho výslovně přírodní hodnotě se zatím moc neví. To se teď může právě s realizací tohoto projektu změnit. Beton zde působí jako aktivní prvek na ochranu a pod-

první ukázkový model. Erik Bretveld spolupracuje na dalším vývoji projektu se studiem Überdutch/Wijnterp. „Se společností, která se specializuje na inovativní produkty z betonu, jsme dokončili model a vytvořili formu ve 3D,“ sděluje Maurits Karstkarel ze studia Überdutch/Wijnterp. První stěna bude postavena v zahradách v Appelternu, které slouží jako testovací pozemky pro zahradníky a architektky zabývající se krajinnou tvorbou a zahradní architekturou. K testování budou přizváni i biologové, aby posoudili, jak „hotel“ funguje v praxi a jaký bude mít ekologický dopad ve větším měřítku „O betonový hotel pro-

jevilo zájem již několik společností, institucí i jednotlivců," říká Maurits Karstkarel. Autoři si hodně slibují i od toho, že se jejich společný projekt, který dostal název Buginn, dostal do užšího výběru soutěže ASN Bank World Prize 2014 v kategorii Ekologický projekt. To jistě přinese další publicitu a motivaci pro investory. „Paralelně k vývoji Buginn pracujeme na dalších ekologických projektech a jsme „busy as bees“ – pracujeme pilně jako včely, protože tolik věříme tomuto projektu,“ uzavírá Maurits Karstkarel.

mezi běžnými spotřebiteli. Dnešní beton je high-tech konstrukční materiál s úžasnými možnostmi v technických i designových inovacích. Jedním z nich je právě vláknobeton, který má velké možnosti v architektuře a designu. S pomocí vláknobetonu se dají vytvářet lehké konstrukce a nevšední tvary.

Při navrhování své kolekce se designérka snažila využít potenciál tohoto materiálu – tloušťka se pohybuje od 10 do 16 mm a jednotlivé objekty váží od 9 do 56 kg. Způsob, jakým mohou být vytvořeny ohýbané tvary, jak je odol-

tem ESAL a kolekce „My concrete garden“ potvrdila, jak vysokou estetickou hodnotu může mít tento typ betonu. Transformuje hrubý a studený materiál do elegantních tvarů, subtilních objektů s vysokou pevností.

Původně její projekt začal jako součást post-graduálního studia na Akademii umění v Lublani a týkal se využití betonu při tvorbě nábytku. Projekt byl také mezi vybranými pracemi na mezinárodním Bienále designu BIO23 v Lublani a dostal cenu Nejlepší nábytek roku udělovanou Slovinskou Spo-

Obr. 2 Zahradní nábytek z vláknobetonu, tloušťka 10 až 16 mm, a) betonová pohovka XXL sofa, b) detail pohovky, c) stůlek s lavicemi ■ Fig. 2 Garden furniture of fibre reinforced concrete, thickness of 10 – 16 mm, a) concrete sofa XXL, b) detail of the sofa, c) table with benches

lečností pro design v roce 2013.

Chválou na práci Tiny Rugelj nešetří ani media v oblasti designu, která popisují její kolekci jako „elegantní a poetický beton, optimistický a osvěžující přístup v designu.“ Rugelj změkčuje městskou přísnost betonu navrhováním objektů s jednoduchými, základními liniemi. Daří se jí skloubit přírodu a městské prostředí překvapivě krásným způsobem. Vytváří přátelský beton.

ZÁVĚR

Uvedené projekty jsou příklady z mnoha, které dokazují, že beton se svými vlastnostmi – pevností, odolností vůči povětrnostním vlivům a nezměrnou škálou možných tvarů je vhodným materiálem, který může městské prostředí ozvláštnit a zpříjemnit.

MOJE BETONOVÁ ZAHŘÁDKA

Zahradní nábytek se nejčastěji vyrábí ze dřeva, kovu nebo plastu. Slovinská architektka Tina Rugelj se ale rozhodla pro beton – přesněji pro vláknobeton. Proč právě tento beton? „Křesla, pohovky nebo stoly z tohoto materiálu jsou totiž neuvěřitelně lehké a přitom nesmírně pevné a odolné,“ vysvětluje autorka.

Pohledový beton bude tvořit novou kapitolu v designu v příštích letech. Veřejné mínění se hodně změnilo od dob modernistických architektů, kteří prozrazovali brutální beton, který byl sice uznáván mezi architekty, ale nikoliv již

ný vnějším meteorologickým podmínkám – to všechno z něj vytváří vhodný materiál pro venkovní design. „Hodně jsme experimentovali, ale to je také součástí práce designéra. Jak jsme ale získávali více zkušeností s tímto materiálem, bylo nám jasné, že má v designu velkou budoucnost,“ říká autorka.

Kolekce se skládá ze základních elementů zahradního nábytku, jako jsou stoly, křesla, lavice, umyvadlo, minimalistický regálový systém, ale Tina přidala ještě např. psí boudu, protože „i psí miláckové potřebují svůj prostor“.

Rugelj spolupracovala při dotváření a výrobě svého nábytku s producen-

Jitka Prokopičová
e-mail: jitka.prokopivova
@hotmail.com
autorka žije v Holandsku

